

Опрацювання матеріалів стратегічної екологічної оцінки (СЕО) у випадках що стосуються Смарагдової мережі

План

- Зміст звіту про SEO
- Вимоги до виконавців та досліджень
- Вихідні дані для звіту про SEO

Широка мета процедури СЕО:

- Сталий розвиток економіки;
- Інтеграція екологічної складової в політики та плани;
- Попередження “дорогих” помилок у майбутньому;
- Підвищення відповідальності та співпраці;
- Підвищення якості документів планування;
- Високий рівень захисту довкілля;
- Оцінювання виправданих альтернатив;
- Запобігання, зменшення та пом’якшення можливих негативних наслідків
- Зниження ризиків міжнародних конфліктів;
- Полегшення адаптації до змін клімату та пом’якшення негативних наслідків зміни клімату .

Вимоги щодо звіту про СЕО має сформулювати замовник.

На етапі визначення обсягу СЕО, замовник складає заяву про визначення обсягу СЕО, яка має містити вимоги до обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Саме замовник визначає остаточний обсяг СЕО та майбутнього звіту про СЕО, зважаючи на доцільну достатність, часові обмеження, характер ДДП та фінансові ресурси.

Звіт про СЕО

- 1) зміст та основні цілі, його зв'язок з іншими ДДП;
- 2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану
- 3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу ;
- 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом;
- 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення;
- 6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- 7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;
- 8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися;
- 9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля;
- 10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);
- 11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

- **Природоохоронними територіями та об'єктами** є території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного їх заповідання, об'єкти та території екомережі, Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, режим господарського використання яких визначається чинними нормативно-правовими актами України.
- **Межею оцінки під час СЕО є визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, якими є** будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів. До них належать наслідки, що є результатом прямого, непрямого та/або кумулятивного впливу від ДДП.

Наслідки реалізації ДДП

Наслідки від реалізації ДДП можуть бути як позитивними, так і негативними.

Позитивні наслідки впровадження ДДП - це зміни, які покращують стан компонентів довкілля, або здоров'я населення, або територій з природоохоронним статусом, або транскордонного середовища.

Негативні наслідки впровадження ДДП - це зміни, які погіршують стан компонентів довкілля, або здоров'я населення, або для територій з природоохоронним статусом, або транскордонного середовища.

Наслідки впровадження ДДП для довкілля та здоров'я населення будуть різними. Деякі наслідки можуть бути незначними, тоді як інші можуть бути значними для довкілля та/або здоров'я населення.

Тому на етапі визначення обсягу СЕО слід відрізнити важливі наслідки, які, ймовірно, будуть пов'язані з впровадженням ДДП (тобто наслідки, які є значними) від тих, які є менш важливими (тобто наслідки, які не є значними).

Наслідки реалізації ДДП

- вторинні, кумулятивні або синергічні.
- ймовірні суттєві аспекти впливу об'єктів та ДДП в цілому на всі компоненти, що охороняються, окремо по кожному із зазначених компонентів. Кумулятивні та синергетичні впливи повинні розглядатись і оцінюватись відносно впливу всіх об'єктів ДДП на окремі компоненти навколишнього середовища.
- наслідки слід розглядати на основі того, чи є вони коротко-, середньо- та довгостроковими (1 рік, 3-5 років і 10-15 років відповідно).
- можуть бути постійними, інші можуть бути тимчасовими.

Ймовірні значні негативні наслідки:

- 1) можуть спричинити порушення екологічного стандарту або стандарту охорони здоров'я чи іншої екологічної вимоги або вимоги щодо охорони здоров'я правового/нормативного характеру, якщо не буде вжито заходів щодо пом'якшення наслідків;
- 2) можуть призвести до недотримання цілей державної екологічної політики, програм чи планів або державної політики в цілому, програм чи планів у сфері охорони здоров'я;
- 3) можуть спричинити втрату одного чи кількох компонентів екосистеми, що загрожуватиме виживанню виду, який постійно або періодично (наприклад, мігрує) знаходиться на території, яку охоплює ДДП якщо не будуть вжиті заходи з пом'якшення наслідків;
- 4) можуть завдати шкоди якості чи кількості природних чи культурних ресурсів, що призведе до впливу на здоров'я людей на території, яку охоплює ДДП, чи за її межами, або пошкодити існуючу інфраструктуру, якщо в цих випадках не буде вжито заходів щодо пом'якшення наслідків;
- 5) а також інші наслідки впровадження ДДП, які на думку громадськості або органів виконавчої влади (наприклад, в результаті консультацій) матимуть значний вплив на довкілля, здоров'я населення, соціальне середовище або культурну спадщину.

Заходи із помякшення

- вибір іншої альтернативи (наприклад, заміна автомобільної дороги залізницею);
- зміна ДДП в цілому (вибір іншого принципового підходу);
- зміна конкретних пропозицій в ДДП;
- включення в ДДП нових положень;
- технічні заходи, що застосовуються на етапі реалізації (наприклад, створення буферних зон, застосування певних проєктних рішень);
- виявлення питань і проблем, які повинні розглядатися під час проведення ОВД конкретних проєктів, передбачених ДДП, тощо.

Розгляд і порівняння альтернатив

1. Альтернативні цілі та пріоритети, на досягнення яких спрямована ДДП.
2. Альтернативні варіанти діяльності, спрямовані на досягнення обраних цілей або пріоритетів (різні варіанти розвитку).
3. Альтернативні варіанти умов здійснення запропонованої діяльності (варіанти заходів).

Має бути ще і "нульова альтернатива" (а саме ситуація, коли ДДП не розробляється та не затверджується). Цю альтернативу можна розуміти як продовження поточних (часто несприятливих) екологічних тенденцій.

Вимоги до методів досліджень.

Такі аналітичні методи можуть застосовуватися:

колективні експертні оцінки,

- контрольні списки,
- аналіз тенденцій,
- SWOT-аналіз,
- цільовий аналіз,
- матриці впливів,
- просторовий аналіз із застосуванням геоінформаційної системи,
- розроблення сценаріїв.

Принципи здійснення СЕО

- - *сумірності завдань і методів здійснення СЕО;*
- - *інтеграції процесів розроблення ДДП та проведення СЕО.*
- - *превентивності.*
- - *концентрації уваги на основних питаннях.*

Вихідні дані для звіту про СЕО

- інформація про стан навколишнього природного середовища за запитом замовника;
- інформація про стан здоров'я населення за запитом замовника;
- інформація про діючі на території проєктування ДДП екологічного характеру та такі, що пов'язані з охороною здоров'я населення.

Джерела інформації про стан довкілля та здоров'я населення

- Національні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні;
- Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища;
- Екологічні паспорти регіонів;
- Щорічні звіти про стан здоров'я населення України та епідемічну ситуацію на загальнодержавному рівні, а також періодичні звіти про стан здоров'я, епідемічну ситуацію та показники середовища життєдіяльності у регіоні;
- Національні доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні.

Джерелами інформації також можуть бути

- містобудівні кадастри різного рівня (державний, регіональні, місцеві);
- кадастри природних ресурсів:
 - Державний земельний кадастр;
 - Державний водний кадастр;
 - Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин;
 - Державний лісовий кадастр;
 - Державний кадастр тваринного світу;
 - Державний кадастр рослинного світу;
 - Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
 - Державний кадастр природних територій курортів України.
- Геопортали, зокрема:
 - Всеукраїнський портал геоданих;
 - Національна інфраструктура геопросторових даних;
 - - Публічна кадастрова карта України.

Біорізноманіття та природоохоронні території звіту про СЕО

У підрозділ "Біорізноманіття та природоохоронні території" для території, для якої розробляється проєкт ДДП, рекомендується включити інформацію про території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного їх заповідання, об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, об'єкти лісового фонду, зелені насадження загального користування (парки, сквери, бульвари).

Наслідки СЕО

- врахування в остаточному документі результатів СЕО
- надання рекомендацій щодо мінімізації негативних наслідків реалізації ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також щодо максимізації позитивних наслідків.
- рекомендації звіту про СЕО мають бути інтегровані в ДДП (за потреби скоригувати проєкт ДДП)
- рекомендовано не приймати рішення про затвердження ДДП у разі виявлення невідворотного негативного впливу на довкілля чи здоров'я населення.

Дякую за увагу!